

Titulació	Tipus	Curs
Humanitats	OB	3

Professor/a de contacte

Nom : Anna Tous Rovirosa

Correu electrònic : anna.tous@uab.cat

Prerequisits

És recomanable tenir certs coneixements de ciències de la comunicació i periodisme.

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Objectius

L'assignatura de comunicació cultural pretén que l'estudiant adquireixi un domini de les noves pràctiques culturals dins de la situació mediàtica derivada de l'extensió dels mitjans de comunicació de masses i la globalització, que adquireixi una sèrie d'eines crítiques per analitzar aquesta situació i aquestes noves pràctiques, que practiqui una nova metodologia d'anàlisi d'aquesta societat híbrida i que adquireixi una visió crítica sobre les relacions que s'estableixen entre persones, col·lectius i institucions que, partint d'experiències, discursos i representacions socioculturalment diverses conformen el que es defineix com cultura 'mainstream' (cultura principal o predominant): els reptes de la comunicació cultural i intercultural, les pràctiques i nous comportaments dels actors socials mitjançant les noves xarxes i noves eines de comprensió de la realitat fluïda del segle XXI.

La comunicació cultural, superant la visió elitista que practicava l'anàlisi de les xarxes comunicatives clàssiques, explica les relacions socials complexes i dinàmiques que es desenvolupen a nivell interpersonal i col·lectiu determinades per contextos socials i polítics molt diversos, en un procés de globalització accelerat. Mostrarem que la cultura i les cultures no són ens homogenis ni estàtics sinó híbrids i dinàmics, des d'una perspectiva interdisciplinària com un vector transversal de la comunicació cultural.

La comunicació cultural exigeix una metodologia d'anàlisi diferenciada, pel que fa a la presència de la cultura en els Mitjans de comunicació en les seves diverses formes, gèneres i formats. S'analitzarà la diversitat d'aquesta presència i els seus efectes en els missatges i programes.

Resultats d'aprenentatge

1. Relacionar les creacions artístiques de diferents èpoques amb altres fenòmens culturals.
2. Aplicar el coneixement dels diferents gèneres culturals als mitjans de comunicació.
3. Qüestionar els comportaments establerts davant dels mitjans audiovisuals.
4. Definir el valor de les revistes culturals en la cultura contemporània.
5. Fer servir la terminologia i l'estil adequats en la construcció d'un text periodístic.
6. Identificar les tècniques de producció i realització en mitjans impresos, audiovisuals i hipermèdia.
7. Valorar les implicacions de la fotografia, el cinema, el vídeo i la televisió com a mitjans difusors de la cultura.

Continguts

Temari

Introducció. Mitjans de comunicació

Definició dels mitjans de masses

Indústria cultural, consum cultural

Cultura d'elit i cultura de masses

Ideologia dels mitjans

Imperialisme cultural i contra-cultures

Sistema mediàtic contemporani

Ciberperiodisme i Xarxes socials

Tema 1. Gènere, comunicació i cultura

La representació de gènere en la cultura occidental. De la tradició patriarcal a l'actualitat

Tema 2. Cultura i mitjans de comunicació

Programes culturals

Suplements culturals

Tema 3. Ficció Televisiva

Breu història. Cadenes hertzianes, cable, Streaming

Eres televisives. Conceptes i casos

Dispositius de repetició

Tema 4. La narrativa com a artefacte cultural als mitjans. Presència, concomitàncies i diferències

Formalisme i estructuralisme

Serialitat

Homologia estructural

Gènere i format

Narrativa i narrativa complexa

Fragmentació de la trama i del relat

Tema 5. Claus de l'èxit del relat

Mites i temes com a motors narratius

Intertextualitat

Deconstrucció, postestructuralisme, postcolonialisme

Tema 6. Noves formes, noves narratives

Videojocs

Podcasts

Transmèdia

IA

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Pràctiques	0	0	5, 6
Classes magistrals	0	0	1, 2, 3, 4, 7

El calendari detallat amb el contingut de les diferents sessions s'exposarà el dia de presentació de l'assignatura i estarà també disponible al Campus Virtual de l'assignatura, on l'alumnat podrà trobar els diversos materials docents que el professorat estimi convenients i tota la informació necessària per l'adequat seguiment de l'assignatura. En cas de canvi de modalitat docent per motius de força major segons les autoritats

competents, el professorat informarà dels canvis que es produiran en la programació de l'assignatura i en les metodologies docents.

Hi ha tres tipus d'activitats: dirigides, supervisades i autònomes. Es contemplen com a activitats d'aula projeccions de vídeos i comentaris de text; presentacions de lectures, recensions de sortides a exposicions i actes culturals. Aula invertida.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Supervisades	Pràctiques	16	0,64	1, 6
Dirigides	Teoria	34	1,36	1, 2, 3, 5
Treball personal	Treball a casa	100	4	4, 7

Avaluació continuada

Exercicis de comprensió i presentacions de lectures a cada classe (30%), un treball pràctic (30%) i dues proves de contingut (20% cadascuna). Les quatre activitats d'avaluació s'han d'aprovar amb un 5.

Es requereix una presencialitat del 75%.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Els actes d'avaluació en què hi hagi hagut irregularitats (còpia, plagi, mal ús de la IA) no són recuperables.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, la professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Recuperació

L'alumnat tindrà dret a recuperació si ha estat avaluat en un conjunt d'activitats que representin almenys dos terços (2/3) de la qualificació total de l'assignatura. Per poder presentar-se a la recuperació, caldrà haver obtingut una nota mitjana mínima de 3,5 sobre 10.

No avaluable

Constarà com a no avaluable aquell alumne que no s'hagi presentat a cap de les proves. L'estudiant rebrà la qualificació de No avaluable sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació. També constarà com a no avaluable aquell alumne que s'hagi presentat a menys del 30% de les proves i pràctiques.

Avaluació única

Les persones que s'acullin a l'avaluació única ho han d'avisar al començament del curs o no serà acceptada la seva sol·licitud. S'haurà de lliurar un treball substitutori equivalent a la càrrega lectiva de l'assignatura i a les pràctiques realitzades i fer un examen final del temari complet. La nota es divideix entre el treball (30%), pràctiques (30%) i l'examen (40%). Tots han d'estar aprovats.

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per a l'avaluació continuada.

Recuperació de l'avaluació única

Consistirà en una prova que inclourà: preguntes tipus test, realització i anàlisi de casos pràctics i una exposició oral

Podran presentar-se únicament aquells estudiants que hagin participat en l'avaluació única i hagin obtingut una nota mínima de 3,5 en el conjunt de proves.

La data de la recuperació s'anunciarà a l'inici del curs.

Segona matrícula

En cas de segona matrícula, l'alumnat pot escollir realitzar una prova de síntesi única, que constarà d'un control de continguts i un conjunt d'exercicis pràctics. La qualificació final de l'assignatura correspondrà íntegrament a la nota obtinguda en aquesta prova. L'alumnat que desitja acollir-se a aquesta opció haurà de comunicar-ho per escrit a la coordinadora de l'assignatura a l'inici del semestre.

En aquesta assignatura no es permet l'ús de les tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestedat acadèmica i comporta que l'activitat s'avalui amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en cas de gravetat.

A qualsevol estudiant sospitós de presentar tasques que hagin estat generades per IA, elaborades per altres persones o copiades; incloguin contingut generat per IA sense referenciar, o que no es trobin dins els supòsits permesos, se li podrà demanar el treball previ o d'altres materials que puguin demostrar que es tracta d'un treball inèdit i fruit de la seva autoria original. També es podrà sol·licitar que expliqui o justifiqui per separat la seva feina. El professorat també podrà utilitzar sistemes d'identificació d'ús de la IA o portar a terme les tasques de comprovació que consideri convenients. Si després de la revisió es detecta que s'han comès irregularitats, el treball pot ser qualificat amb un zero i l'estudiant pot estar subjecte a més mesures disciplinàries.

Bibliografia

Bàsica

BALLÓ, Jordi.; PÉREZ, Xavier (2005). *Jo ja he estat aquí. Ficcions de la repetició*. Barcelona: Empúries.

BISKIND, Peter (2023). *Pandora's Box. How guts, guile and greed upended TV*. New York, Harper Collins.

BUSTAMANTE, Enrique (Coord.) (2003) *Hacia un nuevo sistema mundial de comunicación. Las industrias culturales en la Era Digital*. Gedisa.

CALABRESE, Omar (1989). *La era neobarroca*. Madrid: Cátedra.

CIRLOT, Victoria (2005). *Figuras del destino. Mitos y símbolos de la Europa Medieval*. Madrid, Siruela.

CREEBER, Glen (2001). *The Television Genre Book*. British Film Institute.

ECO, Umberto (1996). *Seis paseos por los bosques narrativos*. Barcelona, Lumen.

FRYE, Northrop (1971). *La estructura inflexible de la obra literaria*. Madrid, Taurus.

GENETTE, Gerard (1989). *Palimpsestos. La literatura en segundo grado*. Madrid, Taurus.

GUBERN, Román (2002). *Máscaras de la ficción*. Barcelona, Anagrama.

JENKINS, Henry. (2006) *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. New York: New York University Press.

JULIBERT, Elisenda (2022). *Hombres fatales. Metamorfosis del deseo masculino en la literatura y el cine*. Barcelona, El Acantilado.

LOTZ, Amanda D. (2025) *After Mass Media. Storytelling for Microaudiences in the Twenty-First Century*. New York: New York University Press.

MITTELL, Jason. (2015) *Complex TV. The poetics of contemporary television storytelling*. New York University Press,

Complex TV : the poetics of contemporary television storytelling / Jason Mittell. - Universitat Autònoma de Barcelona(uab.cat)

MATTELART, Armand (2006) *Diversidad cultural y mundialización*. Paidós. Barcelona.

TOUS-ROVIROSA, Anna (2013). *Mites en sèrie. Els temes clau de la televisió*. Barcelona, Tripodos.

TOUS-ROVIROSA, Anna (2010). *La era del drama en televisió. Perdidos, CSI Las Vegas, El ala oeste de la Casa Blanca, Mujeres desesperadas y House*. Barcelona, UOC.

TOUS-ROVIROSA, Anna (Ed.) (2026). *Series deportivas de televisión: una perspectiva de género*. València, Tirant lo Blanch.

Complementària

CAMPBELL, Joseph (2017 [1949]) *El héroe de las mil caras. Psicoanálisis y mito*. Fondo de Cultura Económica.

ELIADE, Mircea (1972) *El mito del eterno retorno: arquetipos y repetición*. Madrid: Alianza, 1972.

GINZBURG, Carlo (1986). *Historia nocturna*. Barcelona, Muchnik Ed.

PEIRÓ, Karma; BAEZA-YATES, Ricardo. (2021) ¿Puede la IA crear un mundo más justo? CCCBLab, <https://www.karmapeiro.com/2021/04/03/puede-la-ia-crear-un-mundo-mas-justo/>

PÉREZ, Xavier (2011). "Las edades de la serialidad" en *La balsa de la Medusa*, Revista Cuatrimestral, Segunda Época, Número 6.

PROPP, Vladimir. *Morfología del cuento*. Madrid, Akal, 1998 (1928)

RANK, Otto (1992[1909]) *El mito del nacimiento del héroe*. Paidós.

SALO, Gloria (2003) *Que es eso del formato? Como nace y se desarrolla un programa de TV*. Barcelona, Gedisa.

TOUS-ROVIROSA, Anna, HIDALGO-MARÍ, Tatiana, & MORALES-MORANTE, Luis Fernando. (2020). Serialización de la ficción televisiva: el género policiaco español y la narrativa compleja. *Cadenas generalistas (1990-2010)*. *Palabra Clave*, 23(4), e2342. <https://doi.org/10.5294/pacla.2020.23.4.2>

TOUS-ROVIROSA, Anna (2020). Intertextuality and police television dramas in Spain (1990-2010). The literary shift to metatelevision and recurrence of the female victim as motif | *Communication & Society* (unav.edu) 33(4), 89-106. doi: 10.15581/003.33.4.89-106

TOUS-ROVIROSA, Anna (2024). Male Football Comedy. A Reappraisal of Traditional, Declasse, Toxic Masculinity. Ted Lasso as an Improved Continuation of British Television Sports Series. *Historia y Comunicación Social*, 29(2), 391-402. <https://doi.org/10.5209/hics.95463>

VOGLER, Christopher (2002[1992]) *El viaje del escritor: Las estructuras míticas para escritores, guionistas, dramaturgos y novelistas*. Ma Non Troppo.

VILCHES, Lorenzo (1984). "Play it again, Sam". *Anàlisi, Quaderns de Comunicació i Cultura*, 19, p. 57-70. 02112175n9p57.pdf (uab.cat)

VOGEL, Adrain (2004) *La industria de la cultura y el ocio. Un análisis económico*. Datautor.

WALLACE, David Foster (1993), "E Unibus Pluram: Television and U.S. Fiction", *Review of Contemporary Fiction*, 13:2 (Summer) p.151 DFW_TV.pdf (jsomers.net)

A l'inici de l'assignatura i durant les sessions i el seguiment dels treballs es proporcionarà bibliografia específica addicional.

Programari

No es treballarà amb programari especialitzat.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt